

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

מגדר וחברה - 53050

תאריך עדכון אחרון 29-10-2021

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: סוציולוגיה ואנתרופולוגיה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר קיץ

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר הילה כה-ניסן

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: hilla.cohen-nissan1@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס:

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

מגדר הינו מנגנון מארגן מרכזי של כל חברה המוכרת לנו מאז ומעולם. אולם חברות וקהילות שונות זו מזו במשמעות שהן מיחסות לגבריות ולנשיות ולאפשרויות מגדריות אחרות, ובהבדלים בהזדמנויות הנפתחות בפני חברים בקבוצות המגדר השונות בהשכלה, בשוק העבודה, בפוליטיקה ובמשפחה. חברות נבדלות זו מזו גם במידת ההפרדה בין המגדרים, ובסובלנות שהן מגלות כלפי אלימות מגדרית ועוד. בקורס הנוכחי נבחן את האופן בו מקבלת האבחנה המגדרית משמעות בחברה בת זמננו, בעיקר בישראל, את האופן בו בנים ובנות לומדים להיות גברים ונשים ולתת משמעות מקובלת לאבחנה המגדרית. נראה כיצד אבחנה זו הופכת לאי שוויון בזירות חברתיות שונות, נלמד על אלימות מגדרית וכיצד ניתן לצמצם אותה ונכיר קבוצות מגדריות מגוונות הנאבקות להכרה חברתית.

מטרות הקורס:

1. הכרות עם תחום המחקר של מגדר וחברה.
2. הכרות עם המנגנונים השונים המייצרים ומשמרים אי שוויון והדרה על בסיס מגדר.
3. פיתוח רגישות מגדרית המקדמת מניעת אפליה והדרה.
4. היכרות עם תיאוריות שונות מתחום לימודי המגדר ויישומן להבנה מעמיקה של סוגיות אקטואליות.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. להבין טוב יותר את ההקשר הרחב שבמסגרתו מתפתחים ומתקבעים יחסים מגדריים.
2. להציג ולתאר את הגורמים השונים המחזקים אי שוויון מגדרי ומעניקים לו לגיטימציה חברתית.
3. ליישם תיאוריות ומושגים מתחום חקר המגדר להבנת חיי היומיום ותהליכים חברתיים רחבי היקף.
4. לנתח את השינויים המרכזיים החלים ביחסי המגדר בישראל ובעולם.

דרישות נוכחות (%) :
100%

שיטת ההוראה בקורס: השיעורים יתמקדו בבחינת סיטואציות אמפיריות במציאות וניתוחן בעזרת מושגים ותובנות תיאורטיים שנגזר מחומרי הקריאה והלימוד במהלך הקורס. השיעורים ישלבו צפייה בקטעי וידאו ועבודת קבוצות. השתתפות פעילה תהייה מרכזית להצלחה בקורס.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

מגדר וסוציאליזציה מגדרית, גלי הפמיניזם, אי שוויון מגדרי בחינוך, מגדור בעולם העבודה, עבודה ומשפחה, מגדר ופוליטיקה, מגדר ותרבות, אלימות מגדרית

הרצוג, ח. (2006) "מגדר" עמ' 220-227 בתוך ברקוביץ ורם (עורכים) אי/שוויון. באר שבע: בן גוריון.

קונל, ריוון (2009) גברויות. תל-אביב: פרדס עמ' 89-92, "הגדרה של גבריות"; עמ' 113-131 - "תחיה מהר ותמות צעיר".

דה-בובאר סימון (2007). "'הקדמה' מתוך המין השני: העובדות והמיתוסים" בתוך ניצה ינאי ואחרות (עורכות) דרכים לחשיבה פמיניסטית - מקראה, הוצאת האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 9-24.

פרידן בטי (2006). "הבעיה שאין לה שם (מתוך המסתורין הנשי 1963)" בתוך דלית באום, דלילה אמיר ואחרות (עורכות) ללמוד פמיניזם: מקראה, האגודה הסוציולוגית ללימודים פמיניסטיים, הוצאת הקיבוץ המאוחד, מיגדרים, עמ' 48-61.

הרצוג. 1994. "פרק 2: נשים ופוליטיקה: השסע בין הפרטי והציבורי" מתוך נשים ריאליות. מכון ירושלים לחקר ישראל. עמ' 26-35.

מיל, ג'ון סטיוארט. 2009 [1869]. "שיעבוד הנשים" (עמ' 41-47), בתוך ללמוד פמיניזם: מקראה. מאמרים ומסמכי יסוד בחשיבה פמיניסטית, דלית באום ונוספות (עורכות). הוצאת הקיבוץ המאוחד, סדרת מגדרים.
ברקוביץ, ניצה. 2007. פמיניזם. מתוך: אי/שוויון, בעריכת אורי רם וניצה ברקוביץ. הוצאת אוניברסיטת בן גוריון. עמ' 324-331.

וולסטונקרפט, מרי (2006). "הגנה על זכויות האישה 1792" בתוך דלית באום, דלילה אמיר ואחרות (עורכות) ללמוד פמיניזם: מקראה, האגודה הסוציולוגית ללימודים פמיניסטיים, הוצאת הקיבוץ המאוחד, מיגדרים, עמ' 18-30.

מקינן, קתרין. 2006 [1990]. "מיניות, פורנוגרפיה ושיטה: הנאה תחת פטריארכיה". בתוך: באום, דלית, ואחרות (עורכות). ללמוד פמיניזם: מקראה. תל אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד סדרת מגדרים 376-414.

קליין, א. (2000) תהליכים של הבניית מגדר בבתי-ספר. בתוך ש. שלסקי (עורך) מיניות ומגדר בחינוך. תל אביב: הוצאת רמות.

יזרעאלי, ד. (1999). המיגדור בעולם העבודה, בתוך: ד. יזרעאלי, א. פרידמן ועמיתיהן, מין, מגדר ופוליטיקה, תל אביב: קו אדום. עמודים 167-216.

שטייר חיה ולוין-אפשטיין נח (1999). "דפוס התעסוקה של נשים: השפעות ארוכות טווח על שכן" בתוך ליסק משה והאילן נטע (עורכים) פערים ואי-שוויון בישראל - מקראה, חלק ב', הוצאת האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 937-954.

Acker, J. 1990. Hierarchies, Jobs, Bodies: A Theory of Gendered Organizations. Gender & Society, 4(2): 139-158.

Kanter, R. 1981. Women and structure of organizations: Explanation in theory and behavior. In A. Miller George, & O. Grusky (Eds.), The Sociology of organizations: basic studies, 2nd ed.: 395-424. New York: Free Press; London: Collier Macmillan.
חוק שוויון ההזדמנויות בעבודה התשמ"ח, וחוק שכר שווה לעובדת ולעובד התשנ"ו (תדפיס באתר).

רות בן ישראל, 1998. שוויון הזדמנויות ואיסור אפליה בעבודה. כרך ג'. הוצאת האוניברסיטה הפתוחה.

פרק 2: "פערי השכר: שוני אובייקטיבי או אפליה" (עמודים 713-720). פרק 3: "התפתחות עיקרון השכר השווה" (עמודים 722-733). ננסי, פולברה. 1996. "עקרת הבית והחשבונאות הלאומית". תיאוריה וביקורת, 9: 175-188.

ברקוביץ, ניצה. 1996. "על עקרת הבית והחשבונאות הלאומית". תיאוריה וביקורת, 9: 189-197.

מירי אנדבלד ואורן הלר. 2017. "הערך הכספי של עבודת עקרת הבית". ביטוח לאומי, מרכז המחקר והתכנון. מחקרים לדיון 126.
אן-הולט סילביה (1986). חיים ששווים פחות. עם עובד, עמ' 9-50.

Williams, J. 2000. "Introduction". *Unbending gender: why family and work conflict and what to do about it*. Oxford ; New York: Oxford University Press.

פוגל-ביז'אוי, סילביה. 1999, "משפחות פוסט-מודרניות", בתוך יזרעאלי ואחרות מין מיגדר פוליטיקה, תל אביב: קו אדום, הקבוץ המאוחד, עמ' 107-166. (קריאה: 107-113).

פרנקל מיכל. "נשים בהי-טק: האם קרסה חומת האימהות?" שדולת הנשים בישראל, המרכז לחקר מדיניות. תדפיס.
שפירא, קניג, פרידברג ואיצקוביץ -מלכא (2013) פרקים 1,2,3, ייצוג נשים בפוליטיקה - ישראל במבט השוואתי.

בנימין, אורלי (2019) "קפיטליזם, מיקומים מוצלבים ומדינת הרווחה". בתוך קפיטליזם ומגדר סוגיות פמיניסטיות בתרבות השוק בעריכת ברייר גארב, רונה ואחרות. עמ' 13-54 ירושלים: הוצאת מכון ון ליר בירושלים והקיבוץ המאוחד. בל הוקס. 2002 (2000). "מאבק מעמדי פמיניסטי". עמ' 46-52. "גזע ומגדר". עמ' 63-67. בתוך: פמיניזם זה לכולם. הוצאת פרדס.

ארנרייך, ברברה. והוכשילד ראסל, ארלי. 2006. "מבוא" (עמ' 7-23) בתוך האשה הגלובלית. ברברה ארנרייך וארלי ראסל הוכשילד (עורכות). הוצאת בבל.

בנימין, אורלי. 2017. "קפיטליזם, מיקומים מוצלבים ומדינת הרווחה" (עמ' 45-63) בתוך קפיטליזם ומגדר: סוגיות פמיניסטיות בתרבות השוק. רונה ברייר-גארב, דנה אולמרט, ארנה קזין ויופי תירוש (עורכות). הוצאת מכון ון ליר, הקיבוץ המאוחד.

וילמובסקי ענבל (2013). מהרחוב הממוגדר למרחב הווירטואלי ובחזרה: על הטרדות רחוב ועל אתר 'הכצעקתה'. בתוך רוני הלפרן (עורכת). היכן אני נמצאת? פרספקטיבות מגדריות על מרחב (עמ' 313-349). תל אביב: הוצאת קרן אברט ומכללת בית ברל
רימלט נויה. תשס"ה. "על מין מיניות וכבוד: החוק למניעת הטרדה מינית במבחן התאוריה הפמיניסטית והמציאות המשפטית". משפטים ל"ה 601-654.
קמיר אורית. תשס"ח. "החוק הישראלי למניעת הטרדה מינית - איפה אנחנו במלאת לו עשור? משפט ועסקים ט', 9-73.

חומר לקריאה נוספת:

גולדמן אמה (2005). חמישה מאמרים פמיניסטיים, הוצאת פרדס, עמ' 13-22.
אורטנר, שרי. 2007. האם היחס בין הנשי לגברי הוא כמו היחס בין הטבע לתרבות? בתוך: ינאי ניצה ואחרות (עורכות). 2007. דרכים לחשיבה פמיניסטית - מקראה. תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה.

ע"מ 25-45.

הרצוג, חנה. 2009. מהו הפוליטי: מבטים פמיניסטיים.. תיאוריה וביקורת, 34, אביב, עמ' 155-163. שחורי-רובין, צ. (2017) שיטור ומגדר: כניסתן של נשים למשטרת ישראל, 1948-1981. קתדרה 164, עמ' 131-172.

לוי, יגיל וזאב לרר (2018) "הצבא כשוק עבודה מפולח: יחסי נשים חילוניות וגברים דתיים בצבא." בתוך מגדר בבסיס: נשים וגברים בשירות הצבאי בעריכת ששון לוי, אורנה ועדנה לומסקי פדר. עמ' 202-523. ירושלים: הוצאת מכון ון ליר והקיבוץ המאוחד.

אדי-רקח, א. (2001). "הפרדה תוך תעסוקתית לפי מגדר: המקרה של מקצוע ההוראה", מגמות, כרך מ"א (3).

זכריה מעיין. 2014. "תלות כלכלית, מגדר, חלוקת עבודה ומשטרי רווחה". עבודה סמינריונית במסגרת הקורס: מדינת הרווחה ואי שוויון מגדר. (קריאה עמודים 13-27).

הקר דפנה ומיכל פרנקל. 2005. "הורות פעילה ושוויון הזדמנויות בעבודה: הצורך בשינוי מאפייניו של שוק העבודה". עמ' 275-303. בתוך: מונדלק גיא ומרגלית-רבין שרון (עורכים), עבודה, חברה ומשפט, כרך יא, שנתון האגודה למשפט העבודה ולביטחון סוציאלי, אוניברסיטת תל-אביב. (קריאה: 275-286).

"הפתרון הפשוט לדילמת האיזון בין קריירה למשפחה", גלריה, הארץ. 2.7.2012.

<http://www.haaretz.co.il/gallery/mejunderet/1.1746008>

ח'אולה אבו-בקר (2010) "בין עצמאות לשליטה: המקרה של אלמנה ערבייה" בתוך אבו-רביע קוויידר ווינר-לוי (עורכות)

וסרמן ופרנקל (יפורסם) "הפוליטיקה של ה(אי)-נראות: נשים חרדיות מתמרנות בין משטרי נראות ובתוכם." (ראו מודל)

יסעור-בורוכוביץ, ד.ו. ווסרמן (2017) "השיח הדיאלקטי של נשים מצליחות עולות מאתיופיה, עם קהילת המוצא שלהן." הקר, דפנה (2002) "אלימות והטרדה: הטרדה מינית, מאפייני וממדי התופעה". בתוך מילים מטרידות: סוגיות בהטרדה מינית מילולית בעריכת לבנון, ליאת. עמ' 32-54 ירושלים: המכון הישראלי לדמוקרטיה.

קמיר אורית. "כבוד האדם: הטרדה מינית" האוניברסיטה המשודרת פרק י"ב. עמ' 189-231.

עמליה זיו. 2004. "בין סחורות מיניות לסובייקטים מיניים, המחלוקת הפמיניסטית על פורנוגרפיה". תאוריה ובקורת 25: 163-191.

מרכיבי הציון הסופי :

מידע נוסף / הערות:

- רשימת הקריאה נתונה לשינויים וקריאות נוספות קיימות במודל.
- בזמן השיעור, מקומם של טלפונים ניידים בתיק והשימוש באמצעים אלקטרוניים אחרים יוגבל לצרכי השיעור בלבד.
- תקשורת: מזומנות ומוזמנים לשלוח אי מייל. [זכרו לכתוב את שם הקורס בשורת הנושא, את שמכם בסיום ההודעה, ולצפות לתשובה תוך 3 ימי עבודה]. ניתן גם לתאם איתי פגישה בשעת הקבלה שלי